Ч. 11. (182) Львів, пятниця, дня 14. січня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 8 сот. На провінції 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна газета.

Виходить що дня рано.

Умова передплати у Львові:

На рік	18·— К
піврроку	9·— „
чвертьроку	5·— „
місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
піврроку	12·— „
чвертьроку	6·— „
місяць	2·40

За границею

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., а редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот. найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

З Новим Роком!

I процвітеш, позеленієш,
Мов іорданові святії
Луги зелені, береги.

Знова звалив ся один рік у вікову безодню минувшини. Ніхто по нім не плаче. Породила його у крови морозна карпатська ніч і прийшлось йому погасати у тій самій крови, що красить нині білі снігові плахти на широких ланах нашого Поділя.

Дрож проймає тіло і кров стинаєть ся в жилах, коли нині глянемо поза себе і перечислимо в памяти тих 365 днів, що зложили ся не на рік, а на довгі віки!...

Словом поза нами рік, що вписав ся на кервавій карті світової історії, небувалим богацтвом своїх подій та безчисленністю жертв.

У році тім і український нарід пережив свою траґедію, одну може з найбільших, які колинебудь доводилось народам переживати. Весь час стояли ми у двох огнях і — признають навіть вороги — встояли ся на становиську і не захитали ся ні на мить.

„Ми — як сказав ґеній України — просто йшли; у нас нема сліду неправди за собою!...“

Перед наші очі стає нині опирний привид того часу, коли нашу бідну землю топтала брутальна стопа московського наїздника, коли царські роти вдирались зухвало на хребти нашого Бескида...

Минуло ся...

Нині каламутна филя московського заливу лиже безсильно подільські окраїни австрійської України, а на освободженій землі стає нове житє!

Розвіяла ся леґенда про непереможну силу і велич царської імперії. Могучі сірі струї московської сили мілітарної, що рік тому плили в Карпати, вже відти не вертали. А на тих шляхах, куди вони котились, стоять нині цвинтарні ліси салдатських хрестів...

Прийшло для нас визволенє.

А в шумі побідоносних прапорів австро-німецьких військ привіяв нам вітер „Червону Калину“,

Привіяв нам вістку, що вісти про наших січових стрільців, леґенда якою ми в найтяжші години гріли наші душі — се не леґенда, а велика історична дійсність!

Ми почули в голосах широкого світа, що там в Карпатах проти царських рот стануло українське січове стрілецтво, яке йшло в огонь з молитвою на устах: або дебути, або дома не бути!

А опісля минули перші хвилі одушевлень. На виднокруг стали напливати хмари. Стали прилітати недобрі вісти і з над синього Дунаю і з Волині і з усіх закутин галицької України!

Ми відчували, що за нашими плечима щось діеть ся дивне, незрозуміле. I те минуло ся. Послідні дні прояснили дипльоматично-військове положенє в нашу користь. Ждемо на дальше освободженє українських земель.

I знов маємо право глядіти в будучність повні найліпшої віри і надії!

А нам в то время люте не вільно впадати на дусі, нас не сміє захопити зневіра ні на хвилю!

Бо живе на Україні ідея проявлена великим геройським ділом - довкола якої гуртують ся нині всі праві серця, всі непродані думки!

Українське січове військо! Наш віковий сон наша вікова мрія, що на наших очах перемінила ся з дійсність! Українське січове військо і леґендою оспіваний Русин-вояк бють ся нині за кращу долю українського народу.

Тому треба нам вірити, що могучі струї, що женуть долю народів на нові шляхи — поведуть і нас на стрічу сонцю золотому...

I треба нам вірити, що у тому пекольному огню виковуєть ся і для нас красша доля.

I як-небудь уложать ся міждержавні відносини, який небудь буде вислід повоєнного світового торгу, ми ані на хвилю не сумніваємо ся, що нам буде лучше!

I йдемо на стрічу Новому Рокови з тою незахитаною вірою, що з руїни нашого житя і з великих наших жертв

Встане Україна
I розвіє тьму неволі,
Світ правди засвітить
I помолять ся на волі
Невольничі діти!...

Під розвагу нашої інтеліґенції.

III.

(Розсвіт на переломі двох літ).

Вже цілий піврік минув від хвилі освободженя Львова, т. зн. від хвилі, як вступила ся хмара царських опричників з більшої частини галицької України. Тоді то, в памятних днях, ошоломлюючі хвилі радости огріли серця ровесного поколіня, що пережило найстрашнійшу недолю ворожого наїзду. Неописана радість вдарила тоді по цілих просторах освободженої землї. А рівночасно — із попелу, руїн і недостатку, із глибоких фізичних і психічних ран — здвигнув ся тоді великий, відруховий розмах для достойного виявленя сили живучого народу. Але й рівночасно — всі накипілі почуваня суспільности лискавками перелітали в реальнійші области психіки, сціпляли ся відразу в тверду постанову діла, горячого, творчого діла для відбудови рідної хати й народного храму. Тоді то вдарив сам від себе великий самозрозумілий клич по галицькій землі для відбудови орґанічного й публичного житя, для відзисканя й обезпеченя всіх давних придбань, всіх варстатів довголітної, мозольної праці, праці для відновленої української культури і внутрішної орґанізації народу.

Цілий піврік та ще й з причинком минув від згаданої, пропамятної хвилі...

— — — — — — — — — — —

А однак... нестримний хід воєнних подій шаліє дальше, хоч часова стрілка історії людства на віковім годиннику переступає вже дальшу, вже другу рокову чертку призначеня. Ах! сей воєнний стан затягнув ся страшно. Він, здаєть ся, хотів би повести нас в прискорбні лихолітя Божої кари. Він затягнув ся не лише в міжнародну людську м а с у, захопив не лише континентальні п р о с т о р и, але намагаєть ся заволодіти ще й ч а с о м, вже третим та послідним елементом світа-єствованя. Намагаєть ся твердо заволодіти, немов для виявленя грізної поваги доконаня епохи, а попри се, — для виповненя у-щерть чаші людскої горести, для кровоцьвітного озареня границь житя і смерти народів, границь, за які від тепер на віки розходить ся Европі.

— — — — — — — — — — —

Воєнна хуртовина буде ще дійсно довгонадовго шаліти аж до здавленя державних сил більшої половини нашого ґльоба. Безжалісний закон крайного з ворогом розрахунку, яким мусить руководити ся воєнна акція, не счисляє і власних людських жертв, не числить ся навіть з тим, о скільки під його впливом хитаєть ся ціла внутрішна будова новочасного житя.

Закон крайного розрахунку мусить побороти непреглядно розлосле „зло“ розпадаючої західної і недорослої східної культури Европи. А як широке й необняте є се зло, на які могучі засоби є воно оперте, нехай нашій суспільности як раз посвідчить довготревалість воєнної праці, що безнастапно ще стоїть перед народами осередних держав. Східна, російська часть сього — тут вже не некультурного а варварського — зла від віків налягала своїм огидним, прискорбним тягарем на пребогату, українську стихію.

Тому, коли розходить ся о зломанє зла оприччини в полуденно-східній Европі, не має в цілім українськім народі жертв ні в крови, ні в біднім доробку ані в завзятій терпеливости, не має жертв, яких би народ не приніс для такої справи.

* * *

За невеликий шмат часу від 22. червня м. р. пережила українська суспільність чи мало, але що важнійше, набрала деякого досвіду в праці відбудови давного та в приготованю основ нового, ширшого народного житя. Набрала одного з найціннійших досвідів автономної творчости. Змірила невисказану живучість рідної культури під хлопською стріхою і то по огневій пробі наїзду, а сама на собі підглянула вартість горожанської притомности й всюдиприсутности в окопах народної твердині, на рідній землі предків. Підглянула status nascendi національної сили.

Найважнійший, загальний вислід такого то досвіду даєть ся тепер коротко висказати. Р е к о н с т р у к ц і я д а в н о г о ж и т я, в и я в л я є т ь с я с п р а в о ю з о в с і м л е г к о ю, хоч задля виїмкових обставин не приходить вона нам нараз. Мимо неприродного пересуненя живих, діяльних сил, мимо оправданого недовіря до нашого змислу с к о р о г о примiненя себе до обставин, мимо й втрати живих, молодих сил — і взагалі мимо всього, що не даєть ся ні перечислити ні переглянути, а що з конечности кладемо на не-

корисну терезку народного білянсу — ми прецінь йдемо скоро вперед, скоро закріпляємо давні обсяги нашого дорobку, а навіть поволи „розростаємо" між сильними сего міра. В нормальних давних відносинах такі кроки зовсім вдоволяли би, наповняли би всї українські серця відрадним оптимізмом. Тепер однак... наша нація на се вже рішучо за поважна й за велика.

Під нинішні хвилї (независимо від само зрозумілої, надроблюваної праці) розвивають ся вже зовсім нові стани свідомости і почувань в нашім громадяньстві. Вже до самої оцінки нашого внутрішного житя, його розвиткової сили і тенденції прикладають ся сьогодня нові міри, вже в саму суть сеї оцінки входять нові, первоначально важні моменти.

Вже перед самим уровенем наших народних почувань розстелюють ся преповажні, так важкі, масові завданя (про які ми ще до вибуху війни не мріли), що навіть деяке лише розяснене їх принціпіяльних нарисів становило свою велику, окрему трудність. Цїла свідома інтелїґенція почуває, що її треба не гаючись сягати кудись до самих основ народу, заглубити ся вже раз і то зараз якимсь творчим розмахом в саме нутро населеня, бо й воно живе та свідоме, бо й воно рветь ся до житя і розсвітку з недолї монотонного терпіння. Всї почуваємо, що треба зараз розвести якусь велику і глибоку працю, а заразом сю працю, ще заки вона зачне ся, внутрішно упорядкувати. Ще заки зачне ся свіжа праця, треба відразу піднести її на уровень умілости масового виконаня великих завдань. А при тім всїм треба сю народну, кооперативну працю культурно та орґанїзаційно витончувати, бо ми попросту не вміємо ще „в більшій масї" самі з собою... жити.

Вже нинї зачинають, бодай в поглядах, перехрещувати ся дві міри народної працї, міра з вчера, з мірою з сьогодня — хоч немало а богато з нас сього або не розуміє або жахають ся зрозуміти. Вже богато дехто сьогодня не лише ідейно але зовсім „таки так" просто, зовсїм безпосередно почуває, що українська інтелїґенція, се не є щось для себе, се не є якась суспільна кляса, але що вона є вся... для безталанного народу. Ми всї ісповідуємо національно демократичну віру, але вже так основно, так сильно й безпосередно, вже так давно з'обовязаня народного віроісповіданя підписали — а досї не виконали, що саме її визнаване що й но в роді дороговказного ідеалу громадянських стремлінь стає сьогодня... будьмо приличні!... перестаріле. Прегарна девіза перестає вже сьогодня бути формальним вершком свідомости партійної чи політичної. Вона вже в такім змислї завершила історично саму себе, її інтелектуальна місія скінчена, її треба вже зовсїм практично виконати, бо... з під рідної землї кличе безрозсвітне лихо-прискорбє, бо... треба голосно питати ся, хто народне лихо бачить, хто приложить щирої, хто умілої, а хто сильної руки, щоб воно, отте не так може зовсїм непереможне прискорбє, сїм лїт не оставало!

Всї почуваємо, хоч не всї під стріхи заглядаємо, що там, мов повінь з берегів ріки, напливають національні, культурні та безчисленні, пекучі економічні питаня і потреби. Сї потреби хоч в їх подробицях не розбираємо ся, натискають до болю своїм тягарем на совість свідомої, а неприсутної там української інтелїґенції. От ся наша „лиха сов'сть", се розсвіт великої епохи свідомости висшого стилю, якої вчера не було.

Не має тому в сьому нїчого дивного, що під нинїшні днї, під хвилї світових кріз та під сїру епоху руїн і сліз на землї наших предків — наближають ся до нас тихо, за часовими стрілками в завтрішні днї, велика ера, може й орґанїзаційно-творчого... хаосу. Хто знає, чи не наближає ся до нас повільна, внутрішна кріза, поки в найближчім часї не зачне вицвітати велика ідея дня, велика система національного інтересу, наша власна, велика ідеольоґія перелому українського житя. Поки наша публична думка не загляне в масову психольоґію української інтелїґенції, не розділить великих від малих моментів, не переведе ревізії народної, вчерашної віри і народних нинїшних перекопань, доки не зачне переводити „рекрутації" між безчисленними хоримн на брак волї або на брак соціяльного змислу і то так систематично й довго, аж маків цьвіт вкриє рідну землицю, аж надтягнуть нові кадри каменярського козацтва.

Ю. Гірняк.

До Українських Січових Стрільців.

Товариші!

Уже другі Рідзвяні Свята і другий Новий Рік переживаєте Ви під збуєю в боротьбі з найтяжшим ворогом нашої національної самостійности.

Не численні Ваші ряди — та не Ви тому винні, анї наш нарід, анї його центральні орґанїзації. Ворожий вітер і тепер, в часї сеї всесвітної заверухи – віє нам в очи і треба лише подивляти, що помимо того, помимо численних боїв і страт, які Ви в них понесли — ряди Ваші майже не рідшають, а пороблені в них ворожими кулями прогалини — виповняють ся новими добровольцями.

І се вже доказ великої жизненности ідеї, за котру Ви виняли з піхви меч Богдана, і пішли у кріваві бої!

А бої ті принесли славу і Вам і цїлому українському народови та справі його остаточного визволеня. — Бої ті доказали цїлому світови, а передовсїм тим із наших земляків, що притиснені ворожою силою попали в зневіру і стратили надію на красшу будучність, — що кров Богдана, Богуна і Виговського пливе в жилах нашого народа і що треба лише іскри, як та, що упала підчас теперішної всесвітної пожежі, щоби любов до Вітчини і Її свободи проявили ся в чиннім і геройськім виступленю зі збруєю в руках.

Ваш виступ Ваша боротьба — се перший свідомий чинний обяв оружної боротьби за нашу національну самостійність від славного хоч нещасного полтавського бою і золотими буквами запише історія на своїх скрижалях імена тих що брали участь у Ваших боях і подвигах.

Українська Боєва Управа пильно слїдить за тою дорогою слави котрою Ви ідеге, дорогою, що значена кровю найкращих синів України.

Ми твердо пер свідчені що та кров не на дармо пролита і що Ваші геройські діла так, як вже тепер принесли велику користь нашому народови в надзвичайно тяжкій порі — так еще більше принесуть її в нашій найблизшій і дальшій будучности.

З нагоди Рідзвяних Свят — вислали ми спільно з віденьским Жіночим Комітетом — через нашого делеґата проф. Боберського — наші святочні дарунки. — Нехай мале стане за велике і буде доказом тої любови, якою оточує Вас і Ваше Імя український народ.

Українська Боєва Управа — засилаючи Вам на вступі у Новий Рік, що так много може заважити для нашої будучности — свій щирий привіт, бажає Вам і дальших щасливих успіхів, бажає Вам завзятя, витревалости і єдности, та кличе:

Слава воскресителям Української воєнної Слави!

Українська Боєва Управа.

Полонений.

На хребтї горба відпочивала втомлена сотня. На найвисшім місцї лежав горілиць підофіцир, курив і глядів на те загадочне небо, що так байдужно дивило ся на отсю війну.

Хмари — нї, се був дим, жевріючі клуби — розступили ся і на мрачне тло виринув повний місяць. На південь від горба показав ся нечайно і простягнув ся ген, ген спокійний кравид, степ з деревами і хатками що тонули в світлї. Баюри і річки блестїли; людські тїни двигали ся спокійно і на вид рівнодушно.

На півночи горіло Берестє Литовське.

Місто здобуте; воно горіло, жеврїло, курило ся. Чорні хмари піднимали ся в гору; вздовж неба повзли величезні гадюки. В місячнім світлї ясніли їх лусковаті тїла. Розлягав ся тріскіт, що аж дерева і горби дрожали. Як-раз висаджували у воздух форти. Земля випльовувала твори людських рук; наче стріла зносив ся в гору фонтан каміня, стали, желїза і дерева, розприскував ся і падав на всї сторони. Широко навкруги розбігали ся огневі іскри. Горіючі бальки, велитенські смолоскипи кружляли у нічній темряві. Невидимі акробати пописували ся своїми чортівськими штуками.

Підофіцир бачив обі картини: спокійний кравид на півдні, освітлений місяцем, тиха мерехтюча ідиля, — три кільометри на півночі упалаюче місто. Пригадав собі останні днї Помпеїв і пожежу Риму; він знав, що був свідком незабутних подій, єдиних і невимовних. Хвилинку жалїв він Росії. Отсе безпощадне нищенє і руйнованє одного народу видавало ся йому траґедією божевільних, злочинної гіпнози.

При тім поглянув в діл на російських полонених, що розорожені лежали між його людьми. Було їх не більше як дванайцять. Не можливо було їх ще відвести до табору, бо ждали заки не зібрало ся більше число з ріжних сторін. З боку куляв російський офіцир, закриваючи лице руками: молода струнка постать, білявий, простоволосий і замараний болотом. Його викопали з під землї, що зовсїм закрила була його. Він був нераненний, лише дещо приголомшений. Коли отямив ся, шукав даремно за оружєм, щоби вбити себе. Та було вже за пізно; він був полонений.

Підофіцир Франк підняв ся, приступив до нього і подав йому папіроску. Офіцир поглянув на нього і подякував. Він балакав чистою ясною нїмецькою мовою. Також його блїде вузьке лице було більше нїмецке чим славянське. Під впливом братерского співчутя візвав його підофіцир, перейти ся з ним на противну сторону. Звідтам не міг бачити полонений Москаль палаючу твердиню; там простягала ся тиха долина.

Оба, Москаль і Нїмець, присїли в холодній високій траві. Серпнева ніч була тепла і неповорушна. Коли би кругом них не тріскотіло, лопотїло і не гремїло, панував би навкруги глубокий чарівний спокій.

Нараз сказав офіцир наче до себе:

„Так виглядає моя остання ніч? За мною війна, передімною мир... Так гаразд".

„Адже-ж ви ще вернете до дому. Буде мир і ви вернете потім.."

„Ах мовчіть товаришу! Я чейже смію вас так звати? Я тепер полонений, так! Тим самим воно є все і нїчого більше поза тим. Вертати до дому? Нї, нїколи! Чи ви дїйсно думаєте, що можна побіжденим вертати до дому, в рідний край? Часто думаю, що навіть побідником не можна вертати до дому! Адже уявіть ви собі—яка велика пропасть стала між оставшими в дома і тими, що пішли на війну! Які великі переживаня розділюють їх! Всї стали до себе чужі, друг другови став чужий, чоловік став чужий своїй жінцї, а дитя стало чуже своїм родичам".

„Вас не ожидає в дома мати, пане поручнику?"

Москаль кинув папіроску об землю.

„О, мати моя померла із-за теперішної війни..."

Нечайно став він балакучий. Мова випливала з нього, наче отворив ся важкий довго нечинний замок.

„Моя мати була Нїмка, лише батько був Москаль, дуже значний урядник. З матерю познакомив ся він був в Баден-Баден. Кождого року їздили вони там-туди, щоби святкувати память свойого познакомленя. Вони так любили ся. Коли батько помер, мати дальше їздила туди. Я її завсїгди товаришив. Я був одинак у своїх родичів. Не мав нї брата, нї сестри. Та мати мала свояків у Нїмеччинї, гарні, ясні, спокійні і взрозумілі супроти себе люди. Я любив їх. І я любив Нїмеччину. Я знав цїлий Рен і Шварцвальд. Хто може забути схід сонця на горі Бельхен?

Гола стїна Фельдберґу! І гарне місто Фрейбурґ, якого вулицями пливе гірська вода! Після родинної традиції мусїв я стати офіциром. Я мусїв дуже богато терпіти. Ах ті товариші! Забава і цигани і жорстокі лови і пятника! І про що чоловік при тім не довідуєть ся: про брудні родинні тайни і подружні віроломства і про інтимні знакомства, які зраджують ся за гроші і за цїну висшої ранґи! Мене зацитькували і уговкували. Адже-ж я був Москаль, ґраф Волконий має зобовязаня. І так їздили ми часто в Нїмеччину, я бачив ідеальну державу, я жив і виростав і вернув до дому зі свідомостю, що є на світї щось лучше, і що се лучше має силу, побіджає і дїлає".

Він замовк. Він здригнув ся під впливом якоїсь згадки. Магинально і бездушно взяв папіроску, яку подав йому Нїмець.

„Вибухла війна. Мати дома божеволїла, ломила руки. „Ти будеш стріляти до моїх братів і небожів", ридала вона, „а вони будуть стріляти до тебе! Андрію, Андрію, я сього не переживу!" Тодї прирік я мамі: я постановив не вбити нї одного Нїмця, я присяг, що завсїгди буду стріляти у воздух. На позицію мусїв іти — та нїхто не міг мене присилувати до вбиваня. Мати благословила мене. При тім сказала: „Тодї і Тебе не влучить нїяка куля бо й смерть справедлива". — Я пішов. Але там була дївчина, яку я любив. Катя, Катя. — Я ще не освідчав ся був їй. Чи міг я се зробити в такій непевний час?

Розумієть ся, що нї. Я попращав ся з нею. Вона глядїла на мене так вижидаючо, та я мовчав. Я мав сильну волю і не піддавав ся почуваням, но перед двома місяцями померла мати. Вона довідала ся, що її два брати полягли від російських куль, а може й сини її братів. Вона,

Ґенїєви Нового Року.

Вітай між нами в добру хвилю
Времен прелютих забутєм...
Подай нам в дарі трівку силу,
Серця огрій благим чутєм.
Сели надію в кождих грудях
Огнем відваги загрівай —
Зорій метою у всїх трудах
Неси нам тихий рай!..

В листах історії України
Имена негідних замажи
І всї срамотні днї руїни
Узлом непамяти звяжи.
Хранителем явись завзятим,
На поклик став ся все мерщій:
В нїдро народу не пускати
Анї крамоли нї затій!

І розмахом руки своєї
Із книг предтечі запиши
Геройских змагань всї трофеї,
В привіт оставшим піднеси...
Нехай сливуть борців ділами
Орли, що вирвавшись з тенет
Впивались в ворога кігтями
В грізному рокотї ляєет.

Вітай між нами в добру хвилю
Гоїти рани все готов,
Даруй спіло святе Вкраїнї
Велику народню любов!
Отсим обновлена законом
Вона житє узрить нове,
Зірве з минувшости проклоном
І воскресенєм засливе!

В. Масляк.

---

1. сїчня 1915 — 1. сїчня 1916.

(Огляд).

Кінець 1914 р. пращало потрійне порозуминє найкрасшими надіями на будуче. 1915 рік мав принести йому остаточну побіду над осередними державами та здійснити широко закроєні заборчі пляни. І не захитали тими надіями нї невдачі Французів на заході нї погром російської армії під Лодзею, на Мазурських озерах (7. грудня 1914) та під Лїмановою (12. грудня 1914). Росія була панею Буковини та більшої части Галичини, в Карпатах повівали російські прапори, російські відділи вдерлись до кількох комітатів північної Угорщини. Більша часть польського королївства була ще тодї в російських руках аж по ріки: Равку, Бзуру та Нїду; глибокі кольонни масами залляли часть східних Прус, готовлячись до побідного походу на Берлїн, а з Карпат на угорську урожайну рівнину і до Будапешту. Рівночасно Кіченер мав з мілїоновою армією розпочати широкі операції в північній Африцї; Сербія після ряду невдач під Обреновацом і Лязаревацом втратила Білгород 2. грудня 1914. Та побідні австро-угорські війська мусїли покинути заняті сербські области, а то супроти недостачі в комунїкації та браку відповідних підмог. Пляни потрійного порозуміня могла після сього Сербія доповнити та гармонійно заокруглити: король Петро мав вдарити на Боснїю і Герцеґовину та промостити доступ до адрійського моря.

Пляни потрійного порозуміня почала перша переводити в дїло Франція та Анґлїя. Зєдинені сили, до яких прилучились бельґійські війська, стрінуло ряд невдач, що були наче продовженєм зимових поражень в Шампанії. Францусько-анґлїйська армія кріваво окупила свої наступи і під Аррасом і над каналом під Іперн. Остаточно сила наступу бадьорих синів Франції та непривітної Анґлії зломалась на все: були ще вправдї проби офензиви в серпнї і в осени, — та пляни Жофра остались невиконані. І в Воґезах і під Лїль та Ізерою стан посїданя остав ся незмінений аж до нинїшного дня.

А міжтим союзні австро-угорські та німецькі війська розпочали в половинї сїчня офензиву в Карпатах: Росіяне потерпіли тут великі невдачі головно в ужоцькім провалї та в буковинських Карпатах. Чим близше до весни тим більше бої прибирали характер титанїчних змагань. Міжтим д. 22. марта 1915, як раз в хвилї, коли союзні війська осягнули були вже в Карпатах великі успіхи, впав Перемишль. Впав він не від граду московських куль та під напором кількасоттисячної армії, тільки піддав ся з голоду. Велика скількість австро-угорських військ в відвороті з півночи задержалась в кріпости; хоробрі оборонцї мусїли дїлитись поживою не тільки з товаришами, але в добавок мусїли виживити велику скількість полонених російських жовнїрів та місцеве населенє. Упадок Перемишля, до якого Росія та її союзники привязували першорядне значінє, не вплинув на зміну положеня. Вправдї через се Росія позискала великі маси війська, які могла вжити і в Карпатах і над Дунайцем, — та воно було вже здеморалїзоване; в добавок почала між ними головно між черкесами ширитись безкарність.

Вкінцї надійшов 1. мая 1915. Австро угорська армія після сильного артілєрійського приготованя, розпочала наступ на лїнії Дунайця. Розпучливий російський опір зломано, мілїонова армія падалась на другу оборонну лїнію Вислоки. Рівночасно з офензивою з заходу, розпочали наступ австро-німецькі війська в Карпатах. Стїснені з двох сторін російські війська в кутї, в дуклянськім провалї потерпіли неймовірні втрати в людях та воєннім матеріялї. Вони розпочали на цїлім фронтї відворот, що відбував ся в неладї, перемінюючись місцями в дику утечу. Остаточно оперлись російські війська на лїнії Сяну та о Перемишль. Розпочались завзяті змаганя на цїлім тім фронтї і в південній Галичинї. Здобуваючи кожду пядь землї, союзні війська заняли д. 3. червня Перемишль. Після перерви, яка була конечна до довозу живности та амунїції, розпочались титанїчні змаганя на схід від Перемишля, під Гусаковом, Мостисками, Судовою Вишнею. Союзні війська всюди ломили зелїзний опір російської армії, який покінчив ся остаточно погромом під Городком та занятєм Львова (д. 22. червня 1915): Розбиті російські війська не могли вже після битви під Городком ставити поважнійшого опору по втратї Львова. Опинились допервa над Золотою Липою, звідки після завзятих кількатижневних боїв мусїли податись дальше на схід.

Потрійне порозуминє видячи безуспішність своїх планів, позискало для своїх цїлей Італїю, яку властиво купила Анґлїя золотом. І так зродило ся почвірне порозуминє. Італїя сподїючись сповнити свої ірредентистичні цїли не завагалась виступити проти своєї ще недавної союзницї. Дня 22. мая загреміли перші армати в альпейських горах. Італїйський ґенеральний штаб висилав в бій що найлїпші свої сили. Та всї наступи зломились о зелїзний опір австро-угорських військ. Італїя замкнула свій воєнний річний білянс втратою 600 тисячів найлїпшого війська; збомбардованє Горицїї окупила вона надто великими жертвами, а успіху не віднесла нїякого, бо лїнія Сочі і дальше остаєть ся нездобутою.

Рівночасно з австро-німецькою офензивою в Галичинї та відворотом російської армії на

Нїмка, що стала Московкою, а її син йшов проти Німеччини! Може були такі хвилї, коли вони сумнївала ся, чи я додержу своєї присяги і чи мої кулї не будуть убивати людей, споріднених з її тілом і кровю. Свідчу ся Богом, що я не пролив доси анї одної каплини німецької крови! Та мати померла з жури і горя. Війна вбила її. Вона бачила, що нема кінця кровопроливаню, а ворожнеча народів зломила її серце. Невидима куля влучила її.

Покоївка найшла її одного ранку мертвою в ліжку. Спи спокійно дорога мамо, спи в спокою! Миру ти щиро бажала. Ти його діждала ся. Діждала ся, та лише для себе. Ми, ми...“

Німець відвернув від нього свій зір. Підофіцир Франк розумів і відчував, що ся сповідь не відносила ся до нього; ту виливав хорий болї свойого серця висказував те, що його невиносимо давило. В горі небо прояснило ся. На південнім небосклонї блестїла ясна звізда Юпітер, звізда, що присвічує війнї. Отся звізда се зовсїм незнаний звіт, що не знає всїх болїв сеї війни. Його світло яснїло побідно на рівнї з місяцем. Що за дивні тайни доконували ся тепер на отсій звіздї? Невжеж і там в горі був заколочений мир як і в нас на землї?

Зовсїм неповорушно говорив Москаль дальше:

„Я одержав відпустку, щоби похоронити матїр. Після похорону стояв я сам як билина в полї. Виглядало так неприродно, вертати знов на поле битви. Коли хтось провадить війну, так провадить він звичайно за щось, любе і миле, за людей, що творять основу для його житя. Аджеж лише людина може дати зміст нашому житю.

Росія — ах ти нещасна земля, — ти представляєш вітчину? Рідний край? Мій рідний край був завсїгди в инший сторонї. Но я не міг йти на війну, не маючи якоїсь знакомої, любої людини, за котру би я боров ся. І так пішов я до Катї.

А Катя — Катя також змінила ся під впливом війни. Пораженя наших армій, розстроєнє нашої політики може й оставали перед народом в тайнї, висше поставлені особи знали добре як стоїть справа. І Катя вже не була чутлива і приязна як перше. Вона горіла від обуреня, гніву і огірченя. Перед її грізним лицем белькотів я їй про мою любов. З диким реготом сказала вона: „Добре ґрафе Андрію, подам вам руку в першій російській церкві, що буде висвячена в Берлїнї. Розпучливо глядів я на неї. Неможливе бажаня! Я белькотів: „А коли..“

З маєстатичним жестом лиця перебила вона мою відповідь. Нїколи не забуду її нелюдського сміху. Вона відповіла: „Думаєте побідженим вернути домів? Лише побідникам будуть наші двері отворені. Побіджених не хочемо встидати ся. Можете йти, до побаченя в Берлїнї! або...“

Вона пішла собі.. Вона сказала се, коли минув рік війни і коли ми вже бояли ся упадку Петербурґа!.. Се була Московка, в якій війна збудила звірюку. Вона мене не любила, зовсїм нї! Нїяка залюблена жінка не буде так говорити до свойого милого. Лише в казках можуть жорстокі і безвзглядні княгинї ставити такі неможливі услівя. Тепер вже не відчуваю жадної охоти нї чести здобути серце отсеї княгинї. Навіть коли-б і здійснив ся російський сон, нїколи і за нїяку цїну в світї я був-би не повів її в церкві перед престол. Моя любов не згасла, но я переконав ся, що вона належить негідній жівцї. Я вже нїколи в світї не уступив-би отсій любови! Мене можна копнути, мене можна взяти в полон: моя гордість все остане моїм майном! — Я пішов від Катї, а отся гордість була моїм одиноким майном. Я знова вернув на поле битви, я дальше стріляв в гору у воздух, аджеж смерть моєї матері не звільнила мене від моєї присяги; і я дальше люблю Нїмеччину. В Нїмеччинї, нї, в Нїмеччинї важко найти таких людей як Катя! І отсе якраз знаходжу ся в Нїмеччинї. Та прецїнь... — Небо почало прояснювати ся. Місяць і звізди блїдли. З кождою хвилею замовкали помалу вибухи фортів: лише деинде відживало тарахканє і тряскіт, наче-б хто молотив зелїзне зерно; Гремїли сальви інфантерійських рушниць, побідники гнали перед собою втїкаючого ворога.

Москаль насторожив вуха.

„Куда? Куда? Де вони остановлять ся? Вони не труси, нї, та все таки ви сильнїйші, бо ви лучші. Чи зрозуміють будучі поколїня, що доля є лише вислїдом характеру? Будьте добрі то й будете мати успіх! Щастє має лише той, що заслугує його. Нещастє є завсїди наслїдком провини“. Нараз звернув ся Москаль до Нїмця: „Дякую вам, товаришу. Ви вислухали мої слова. Се була дуже товариська прислуга, за яку вам дуже щиро дякую. Скажіть менї, чи не маю рацію? Нещастє є наслїдком провини? В чому моя провина?

Підофіцир думав — но він не виявляв своїх думок: Твоя провина? Ти не був добрим Москалем. Ти зрадив свою вітчину тим, що не любив її і нарочно стріляв у воздух. Так, задля матери, се правда. Та де ходить о добро загалу, там перестали істнувати родинні звязи. Коли ходить о істнованє вітчини, не повинні нї мати, нї батько, анї жінка впливати на твої дїла. Добро вітчини повинно над всїм панувати! В сьому лежить заслуга і перевага Нїмця: між народами він є моральною людиною! На війнї є моральним обовязком — стріляти. Хто сентіментальний...

Його покликали. Як стій перестав від думати, був вояком, покірним підданим.

В чверть години пізнійше відведено полонених. Нїмець побіг за російським офіциром. Та ґраф Андрій Волконий лежав простягнений на траві. З нечуваною жорстокостю перекусив він собі жили на обох руках, і кров спливала з нього, вже по малу, грубше і останнїми каплинами. Вмить приклякнув Нїмець біля нього, обвязав рани, кликав о поміч, та Москаль усьміхаючи ся попадав в безпритомність...

Понад диміючим містом перелетїв ясний блеск, ізза товстих хмар диму вставав рожево, сріблисто і многонадійно новий день. На південнім небосклонї видвів блїдий місяць, а Юпітер вже погас. Москаль сконав, його кров зросила землю, що від останньої ночі належала вже Нїмцям. Нїмецький вояк викопав гріб, нїмецькі рушницї віддали останню честь над могилою.. Голосно відмовив Нїмець молитву. Треба було дальше гнати за ворогом. Гріб зачинив ся над одною російською долею..

Курт Мінцер.

схід почав подаватись російський фронт в Королівстві польськім. З початком серпня 1915 впала Варшава, а вслід за нею кільканайцять російських кріпостей, між ними кілька першорядних.

В висліді своєї офензиви та безладного відвороту втратила Росія три і пів міліона людий. — найліпшого війська. В шістьох великих битвах в Галичині та при облозі кріпостий в російській Польщі і на Волині полонили союзні війська 400.000 Росіян та здобули понад 1.500 армат, не вчисляючи в те великої скількости воєнного матеріяльу.

Нині російські війська оперлись на лінії Двина-Стир-Стрипа. Послідна російська офензива, піднята з великим приготованєм та великими силами зломилась на цілім фронті від бесарабської границі аж до далекого Чарторийська.

В другій половині 1915 року союзні австро-німецькі війська разом з болгарськими розпочали наступ на Сербію. В блискавичній скорости перейшли вони Саву, Дріну та Дунай, заняли 8. жовтня столицю Сербії — Білгород, та в протягу кількох тижнів відкинули сербські війська на албанську та чорногорську область. З 300.000 сербської армії осталось тілько 40.000 людий, здеморалізованих недобитків які по плянам англійсько-французького штабу мають ся перевести до Солуня. Тут правдоподібно розіграєть ся послідний акт балканської виправи.

Французько-англійська військова управа після цілого ряду невдач на Галіполі, почавши від 19. лютого 1914 се є від першого дня воєнної акції наДарданелі втратила тисячі людей та покинула послідне своє пристановище в Седіль Бар. Тим самим наступила ліквідація великого підприємства, яке мало на ціли здобуте Дарданелів та Царгорода. Видячи безуспішність дальшої акції, англійська воєнна рада — по донесеням з Льондону — задумує покинути і Солунь...

Хоч би ся вістка оказалась неправдивою, мимо сього є певне, що почвірне порозуміне втратило надію на оружну побіду союзних держав. Приходить оно також до переконаня, що її виголодженєм не переможеть ся осередних держав. На які фронти чи части світа перенесеть ся точка тяжести світової війни в році 1916, покаже вже найблисша будучність.

Німеччина й Росія.

В Росії відзивають ся в послїднім часї не лише сильні голоси за миром але також і тверезі а тим самим і чудні слова правди про ворогів, а передовсім Німців. Від вибуху теперішньої війни називали Французи Німців „бош-ами“ (boches) а Москалі наслідуючи Французів називали їх „башибожуками“.

Після дотеперішних величезних поражень в Галичині, Польщі, Курляндії, Литві і на Волині схаменули ся Москалі і стали подекуди писати й говорити правду навіть про своїх ворогів.

Таким голосом правди є статя Г. Ардова в московській часописи „Утро Ротії“. Між иншим пишеть він так:

Тепер, коли сніг застелив землю, дощ паде частенько, мрака звисаєть над вулицями, зимний вітер свищеть поміж голими гилями дерев, ворони неспокійно і тривожно крячуть, вода великими баюрами стоїть на дорогах, коли не можемо ніякою силою змести снїжну плахту, що паде з неба, коли навкруги стелить ся сїре і гейби вороже світло, лямпи курять ся і світять червоно, коли вуличні мури, церкви, вози, облича людей, небо і взагалї все а все покрите мерзкими і брудними плямами, коли стрічаємо понурих людей зі схиленими головами, людей, що стрясають із себе воду, закутані та тісно обвязані, а від них ударяє вонючий сопух вохкого та зіпрілого кожуха чи вовняного сукна одїті в просту і грубу одежу, коли наші жінки ходять в заболочених спідницях, коли всюда збірають ся загадочні і суворі постаті в шкіряних фартухах, у велитенських чоботах, із шапками насуненими глубоко на чоло та з шуфлями в руках, коли сонце так довго не світить на небі, що майже попадаємо в розпуку та безнадійність, чи ще коли його бачимо, коли перед нами ще богато, дуже богато зимових днів... тепер, аж тепер найлучше відчуваємо властиву Росію.

Отсе і не що инше є наша дійсна Росія. Отсе її властивий вигляд, її природна стать. Літо обманює і хиба можна порівнати Росію з літом? Не справедливо уявляти собі Росію якоюсь алеґоричною красою, з рожевими щоками та з перлами вишиваним завоєм на голові? Такий образ надаєть ся лише для календарів тай для рекламових афішів і невже він подібний до божественної правди? Як-би я був артистом, яб вирізьбив Росію, як здорову жінку в півкожусї у мармору. Із під її кожуха мусїли би звисати і видніти всї спідниці і зі всїма мережками та прикрасами, на її ногах мусїли-б бути мужеські чоботи, а на руках на лікоть довгі нарукавники. Або уявіть собі кухарку, що рано йде по закупи і з сеї нагоди надїваєть свою темну блюзу, а голову обвиваєть так грубо хусткою, що виглядаєть кругло наче голова нурця в ґумовій шапці. Отсе Росія!

В такім часї як тепер думаєть ся звичайно про село, про зужиті, грязні та порозбивані дороги, що ведуть від горба до горба; на тих дорогах посувають ся поволи довгі хороводи збіжїв. Пригадують ся темні і підгнилі хатки та похилі церковці, що стоять на краю села. Відтак насуваєть ся на думку повітові місточка, широка, надто широка площа перед крамницею чи коршмою. На середині отсеї площі розложилось озеро, в яке безнастанно паде дощ і сніг; кудлатим коням звисають клаптики леду; вони стоять прикриті плахтами перед коршмою, надармо шукають своїми писками в порожнім баламуті і дрожать від студени.

Із напів отворених дверей низенької будки крізь одиноку брудну шибку виринаєть ся світло. На шибці кепсько намальована вязанка бубликів, кіс і звоїв полотня. Світло паде на вулицю освічуєть брудну баюру на вулиці. Освітлюєть й на противлежну боці цегольну стіну, на якій бере за очи напись: „Торговля домовинами“.

На низенькій вежі ходить безнастанно то сюди то туди огневий сторож зі зложеними на грудях та глубоко в рукави затягненими руками. Десь далеко чути, як хтось з лоскотом зачиняє двері. Хтось перебігає дуже скоро через вулицю. Десь близько перелітають санчата, на котрих видно порожню бочку. Санчата пересуваєть ся по голому кам'ню і наповняють місточко неможливим гуркотом... Отсе Росія!

Культура Німців то розкіш людської творчости, то чудовий вибух людської енергії, що дуже скоро закінчуєть конечні та можливі твори а відтак починаєть украшувати і поліпшувати житє. Людина творить вічно. Людина так само мусить творити як птиця співати. Сила чоловіка увільнена від надмірного тягару творить чудеса. Асфальтові поля європейських міст чудові; чудові гладонькі вулиці, електрично освітлені села, чистенькі мужицькі хати, машини, що працюють на полях. Чудові також старанно вичесані рожево-червоні свинки і величезні коні з полискуючого шерстю. Та найкраще, те що в хатах є цвіти, книжки і музика. Так повинен чоловік жити. Ще лучше. Навіть брудний дядя яким із „Власти тьми“ знає, що чоловік повинен жити „як Бог“ і він хотів-би бачити одного чоловіка вільним і щасливим. Та сей дядько смієть ся із чистеньких панських кімнат, адже ж він не розуміє, скілько тут безпотрібних річий, наколи йому недостає найконечнїйших. Коли люди сміють ся із „російського свинства“ я вівзавби дядка Якима, щоби пояснив їм, що ми не живемо в салї але в нужді. З великим трудом можемо вижити. Я чув, що Німці ставлять навіть при дворах плювачки та кошики на з'ужитий папір. Чому не роблять сього Москалї? Чому плюють преспокійно оден другому на ноги? Питанє зовсїм оправдане. У нас ще не привикли люди до сього і не вообразували ся наскілько, щоби не плювати на землю; хід нашої історії не позволяв нам, би думати про плювачки. Ніколи не знаходили ми наскілько чималенької і вільної енергії, щоби вимостити всї наші дороги і залити всї наші міста асфальтом. Така чистота коштує багато гроший.

Ми навіть оком не кліпнемо, коли нас звуть варварами. Не потребуємо заблахманювати Европейцям очий, однак ми робимо се. З того ще нїчого не виходить, що у нас є на пів европейські міста, якась наука, балєт, електричні вози по містах і театр. Отсе скупчене мійське житє є лише тоненькою піною на нашім кітлї. Там у властивій Росії виглядає зовсїм инакше. Ми призначемо без викрутів зовсїм отверто і відважно: так, ми варвари.

В тім нема ніякої ганьби. Завсїгди і всюда були варвари найпорядлійшими, найсильнїйшими, найбільше шляхотними та найлучшими людьми із звичайними і ясним душами. Та вони були бідні, страшно бідні!

Де наша культура, наша цивілізація. Коли поминути те, що дійсно є нашим майном, значить нашу умову основу, тоді не має в нас взагалї ніякої культури.

Вибухла війна і культура перестала істнувати, ми відрубані від Европи. Де в нас машини, інструменти, ріжнородні ліки? Де купуєть ся гарний листовий папір, олівці, гарну краватку, ґузики? У нас нема навіть гарних ґузиків, до яких ми привикли як Европейці, у нас в Росії навіть ґузиків не виробляють. Все що стоїть в тїсній звязи з цивілізацією, нараз подорожіло або зовсїм зникло. В шпиталях нема тепломірів, часописи немають паперу, бо хоч у Росії й виробляєть ся папір, однак потрібний до сього малий, невидний і незначний додаток, глинка, яку треба купувати за кордоном, бо в нас її не нема.

Навіть маленький ґузичок для прасованої сорочки, що став конечним для нашого „европейського“ житя, і він зник. Ґузички виробляють ся в Австрії. Також наші підлоги мусять бути брудні. бо й чистота фабрикуєть ся в Австрії: підлогу чистить ся зелізними опилками, що приходили до нас з Галичини. Оден пакунок опилок коштував перед війною десять копійок а тепер коштують цілого рубля. Коли й Шведи прилучать ся до Австрії й Німеччини, останемо без всього „европейского.“ Не будемо мати анї електричних лямпочок, анї олівців.... не можливо всего вичислити. Коли протягнеть ся війна ще пять літ, тоді згаснеть зовсїм наше „европейське“ житє.

Що ми властиво робимо в Росії? Лише найконечнїйше: хліб, ярину, овечі кожухи, бальки, дошки, „ситиску“ одїж, парчу, бублики, оселедці, урядників, поліцаїв і сїльских учителїв. Чи нам не потрібно більше нїчого? Певно, що потребуємо всього! На жаль Росія надто убога, щоби ще щось инше бажала. Росія, значить міліони, що мовчки живуть і борють ся з нуждою, що є основою їх житя, не потребують анї ґузиків, анї почтового паперу, анї електричних лямпочок, анї ручок до писаня, що наповняють ся чорнилом, анї краваток, анї фільцових капелюхів. Росія бідна. Ми того не бачимо перед собою. Росія є жінкою, що завиваєть собі голову тїсно грубою хусткою, є бідною жінкою, що їсть лише оселедці і бульбу. Ціле житє думала Росія о те, як вижити, чому маємо її судити за те, що вона не має плювачок!

Дїти Рену такі богаті, що становлять на обох берегах ріки плювачки, і можуть навіть здержати переїждаючий пароход, коли якийсь подорожний забажеєть плюнути. А ми будемо ще довго плювати на землю і „пальцями довбати в носї,“ і наші дїти будуть ще довго те саме робити, заким так забогатїють, що й вони привикнуть до чистоти і роскошів, що „коштують гроші.“ Все-ж таки не треба нам зневажати Росію. Та треба жалувати, що доля така несправедлива. Мусимо взяти під розвагу природні умови Росії: „Отся чистота коштує гроші!“ Росія бідна, як старець бідна!

Урядові воєнні звідомленя.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

На північний схід від Lemesmil в Шампанії Французи заатакували наші становиска в 1000 метр. области. Атак розбив ся. Під впливом нашого огня ворог подав ся скоро до своїх окопів. Новому наступови перешкодив наш артилерійський огонь. Серед валів на південь від Ліль вилетів вчера в воздух муніційний магазин парку пїонірів. В наслїдок сего вибуху сусїдні дороги зістали значно ушкоджені. Ратункові роботи до вчера вечером видобули 70 вбитих і 40 тяжко ранених мешканців. Населенє міста думає, що причиною нещастя був замах зі сторони Англійців. Усунені прапори Червоного Хреста з будинків коло двірця Соасон, вивішено вчера знова, коли ми почали остріливати зелізничі уряджене.

На східнім фронті.

Під Тенефельдом на північний захід від Ілукшти заломив ся російський наступ; ворог поніс великі втрати. На північ від Чарторийська відкинули ми ворога з перед наших становиск та виперли до його головних лїний.

На балканськім фронтї.

Нїчо нового.

Начальна управа армії.

З ГОЛОВНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

Дарданельський фронт.

Ворожий воєнний корабель в ночи з 9. на 10. с. м. острілював з побережа острова Імброс з перервами Седіль Бар, Теке Бурну і Кісарлік. Дня 10. осстрілювали Седіль Бар, але огонь наших батерій приневолив їх відплинути.

Кавкаський фронт.

В ночи 9. на 10. с. м. успішно відкинено наступ підпринятий слабими ворожими відділами на наш фронт під Нарвва. Огонь нашої артилерії знищив часть ворожих стрілецьких окопів.

Европейська війна.

Російська офензива.

Воєнний кореспондент „N. W. Journal“ доносить:

Найновійша російська офензива в Галичині та на Буковині, як здаєть ся, ще не покінчилась. В тій хвилі маємо переву в боях яку Росіяни вихіснovують, щоб стягнути підмоги, бо стан висланих у бій полків по причині надзвичайних втрат, значно прорідив ся. В однім тільки відріжняють ся дотеперішні російські наступи від давнійших російських метод: у перве почали вони вживати вибухаючий огонь, здаєть ся за порадою ґенерала По. Зужита в великих скількостях муніція походить в переважній части з Японії.

Потверджуєть ся, що війська, які атакують, походять в значній части з тих корпусів в Одессі і Рені, які змобілізовано в осени для сподіваної тоді виправи на Болгарію. Чисельна перевага Росіян є досить значна, однак завдяки добре приготованим нашим укріпленям, ніде не осягнула успіху. Що до стратеґічного пляну офензиви, то Росіяни вибрали до наступу такі наші становиска, котрі в разі здобутя, давалиб надію до дальшого успішного походу. Найбільшою перешкодою на тім просторі є Дністер. Зорґанізовано дві наступаючі російські ґрупи, що оперували по обох сторонах ріки, рівнобіжно до неї. Сильнійшу ґрупу вислано на буковинсько-бесарабський фронт, другу на північ на фронт над Стрипою. Відтинок, що лежить по середині поминено, бо австро-угорський фронт тягнеть ся там рівнобіжно до Дністра і війська, в разі дальшого походу, натрафлялиб на дуже тяжкі перешкоди.

Російські змагання звернулись на части фронту на північ від Чернівців, де в разі проломаня лінії, південна часть фронту аж до румунської границї булаб ізольована, а з другої сторони австрійська лінія що йде на північ і північний захід булаб наражена на окружене.

На перший погляд дуже пригожим до наступів є відтинок Топорівець та Раранчи. Там є гірські гребети, сильно залісені, панують над цілою околицею в напрямі від заходу на схід через границю до Хотима. Росіяне плянували продертись через лїсисті околиці. Та австро-угорська військова управа зорентувалась скоро, і тим лекше можна було наступ знищити, що густі ліси утруднювали рухи Росіян.

Позаяк після майже тритижневих боїв всї становиска без виїмки є в наших руках, і тактичні несподіванки є виключені, — дальший хід подій можна слідити з цілковитим супокоєм.

По принятю обовязкової військової служби в Англії.

Димісія трех міністрів не принята.

ГАҐА. (Ткб.) „Nieuve Conrant“ доносить з Льондону; Димісію трех міністрів з робітничої партії не принято. Аскіт буде вести переговори з робітничою партією щоб обговорити біль про військову службу.

Повстанє в Британії.

ХРИСТИЯНІЯ. Часописї доносять з Льондону: В Гляс'ґові, Камбрідже і Іпсвіх відбулись в неділю масові демонстрації проти загальної обовязкової військової служби. Прийшло до кривавих борб з поліцією, много осіб ранено.

З ЗАСІДАНЬ ПАРЛЯМЕНТІВ.

Анґлійський парлямент.

Робітнича партія проти військової служби. — Становиско Ірляндців.

ЛЬОНДОН. (Ткб.). В другім читаню в палаті громад біля про військову поміч Андерсон (робітнича партія) відкинув біль та заявив, що робітники, котрі о много ліпше розуміють предложенє, заявляють ся проти нього. З хвилею, коли предложенє буде приняте, з певностю справа не покінчить ся, бо зажадають ся загального військового обовязку.

Радикальний посол Лямберт попирав внесок Андерсона та заявив, що сей проект закона зробив Анґлію пруською. Редмонд серед оплесків подав до відома, що ірляндські націоналісти ухвалили відступити від опозиції. Сір Едвард Карсон напятнував опозицію проти білю, робив їдкі уваги на тему арґументів противників військового обовязку та заявив, що Анґлія поробила зобовязаня, котрі мусить додержати, коли війна має бути виграна. Російські невдачі з р. 1916 впливали також на анґлійську армію, міліони жовнірів, котрі перше йшли офензивно, нині є сказані на дефензиву а давний стан війск нині вже не вистарчає. Відтак дискусію відрочено.

Угорський парлямент.

Безпідставні атаки на шефа ґенерального штабу. — Відповідь президента міністрів.

БУДАПЕШТ. (Ткб.) При кінці вчерашного засіданя Сойму прийшли на дневний порядок інтерпеляції. П. Геза Польоні (безпартійний) інтерпелював в справі оголошеної в віденськім військовім дневнику „Die Rundschau“ з 24. грудня заяви ґр. Конрада, що звучить:

Воєнні традиції зєдинені від ряду століть в огні боїв заважать більше чим націоналїстичні підюджуваня умів. Інтерпелянт заявляє, що сей уступ нарушує почуваня мадярського народа і загрожує істнованю та розвоєви національної угорської держави (живі заперечуваня

Із Черновецьких образків.

Коли я після півторарічної неприсутности вернув раннім ранком у моє мешканє, задзвеніли шиби. Певна себе служанка відізвалась до мене: „Се є наші гармати, російські мовчать“. Я хотів роздягнутись, щоб після 30 годинної їзди дещо відпочати, коли нечайно вбіг пес до їдальні, а відтак до сальону. Я не мало здивував ся, та втім почув я рівнодушний голос служанки: „Мій пане, не маєте черновецьких уший; російський літак є над містом, буде кидати бомби. Пес відразу звітрив його, та все є цікавий. Ми натомість є байдужі. Після тих слів піднесла вона голову гордо й самопевно.

Я станув при вікні та приглядав ся. Торговиця на ринку мимо ранньої години була вже досить оживлена. Російський літак літав дуже високо над містом, та подав ся в південну сторону. Деякі з прохожих приглядались йому цікаво, не зраджуючи ані на хвильку занепокоєня. Пару хвиль пізнійше дав ся чути глухий лоскіт чи вибух, і більш нічого. „Нїчо не стало ся“ сказала служанка.

В тій самій хвилї показались на ратушевій улиці, що веде до ринку російські бранці, ведені нашими піхотинцями. Вони здаєть ся йшли на зелізницю, щоб звідси відїхати в глубину краю „Знаєте пане доктор“ сказала моя досвідна інформаторка „Росіяни хотять пімститись бомбами, вчера наші дуже їх побили...

Прошу приглянутись, як виглядають Москалі і як жадібно проликають кусні хліба“.

Улицею з гори їхало кілька мужицьких підвод. На них лежали ранені, все по два. На деяких возах Австрієць і Москаль зєдинені одним болем.

* * *

Коли в дві години пізнійше вийшов я на улицю, стрінули мене старі знакомі, щиро витаючись:

„Вчера побили ми Москалів. Місто дрожало від канонади, та ані сліду переполоху. Ми, черновецькі горожани призвичаїлись до війни, так, начеб ми всі, старці, жінки і діти були жовнірами.

Адже ми становимо кінцеву точку всесвітних змагань. Кажуть: фронт тягнеть ся від Риґи аж до Чернівців.“

А відтак хтось говорив про стратеґічне положенє Чернівців. В моїх очах доглядів він недовіря, бо додав до свого виводу:

„Ми горожани Чернівців не є каварнянними стратеґіками, — війна, що так скажу, заглядає нам в очи“. Хтось з товпи додав: Ми не боїмо ся. Наші хоробрі держать ся добре на становисках.

Ворог з певностию не війде у місто. Дивіть ся на наші перекупки. Вони продають під голим небом, а хоть від часу до часу падає град бомб, вони преспокійно стоять при своїх яринах та тішать ся що торг їде добре. Наші пані спокійно числять на долоні срібло і мідяки, та не боять ся, що їх занятє перерве вибух бомби, що правда наші тихі улиці опустїли, та центр міста, як бачите — є досить оживлений. На становисках далеко від міста панує смерть, але тут живеть ся супокійно, а житє їде ще більше інтензивно чим перше“.

Тільки деякі склепи є ще замкнені. Торгівник порцеляною продає провіянти; а в порталю зелізного склепу побачите військові уніформи. Може се як раз перехід від дрібничкової продажі до великого міського складу товарів, що продає і селедці і перкаль і чоботи та шкіру, хліб і овочі. Так дійсно вже було в Чернівцях перед 100 роками. Тоді вивожено звідси товари аж до Бердичева і Київа, навіть до Харкова і Ростова над Доном.

Моя дорога веде мене через площу Єлисавети біля памятника Шіллєра та театру. Я звернув увагу на велику будівельну площу. Неприємні спомини: Тут підчас першого приходу стояли табором Москалї.

Університет опущений. Старому православному цвинтареви між будинком інституту і протестантскою церквою заневнила військо супокій. Се місце під новий університет, а будова мала розпочатись минулого року. Нині професори світських виділів розсїялись по всїм усюдам, много є в полі, двох є вже на лісті втрат. Перед архієпископською палатию, яку російські переписні картки представляли як „Ватикан здобутий в Чернівцях“, стрінув я одного професора теольоґії.

На богословськім виділі, який містить ся в тій палаті, відбувають ся виклади. Дивне. Складаєть ся якось так, що один одинокий православний в Австрії теольоґічний виділ є чинний підчас війни. Мій товариш — професор сказав: „наш університет, се вікно що сполучило православний схід з заходом — на нашому університеті обкезувались не лиш кандидати духовного стану для Буковини, але також Боснії і Болгарії, а давнїйше для Сербії і Румунії. Не осталось се без впливу на російських офіцирів, коли увидїли тут гарну палату та чудову обстанову, які дала „швабська Австрія православній вірі.

* *

В европейській каварні пополудни.

Постійний столик для палестри, яка від двох літ має тут 20 членів. Впрочім один з сього товариста має незадово їти до війська; його — як сам каже — має „абрехтирувати“ його молодий конципієнт, тепер вже надпоручник. В одним кутку сидить кількох „автохтонів“. Се люди, що перетривали оба російські наїзди, і не пішли в Сибір.

Видко тут і официрів всїх родів оружа. Між ними Буковинці всїх народностий, Мадяри, Хорвати. Коли я їм приглядав ся, пригадались мені слова, які почув я на Сибірі від учительки Росіянки: „Ваші офіцири, яких я бачила в Томську, є так простодушні, а притім такі елєґантні та гарні“.

Кілька минут відтак официри відійшли, всїли до возів та автів і поїхали. Тільки пару кільометрів. Може знов між град шрапнелїв.

Ніч Сильвестра. З „Німецкого Дому“ де відбуваєть ся великий військовий концерт для болгарського Червоного Хреста, виходять численні гості. На ринку пристають. Я отворив двері від бальконну та дивлюсь. Дивна ніч Нового року.

Від снїжнобілих, ледоватих височин віє мартовий вітрець... Наче ведені маґічною силою глядять люди високо на цісарського орла на ратуші. Росіяне перед роком здіймили його, відослали до Петрограду як трофей. Та російська поліція, що здаєть ся була занята иншими справами, забула його в черновецькій дирекції поліції. Австрійці по повороті уставили його на давньому місці як вічний символ, того міста що на австрійській Буковині оснувало ся, зросло та зацвило.

на правиці). Бесідник з кількох біоґрафій гр. Конрада Гецендорфа оголошених друком заключає, що шеф ґенерального штабу мріє про „державну спільність“ як про ідеал, та на другий плян ставить Угорщину.

Інтерпелянт запитуєть ся президента міністрів, чи є він готов, щоб запобічи небезпеці яка грозить мадярщині та національній угорській державі поробити відповідні кроки та повідомити про се сойм (оплески лівиці). Бесідник домагаєть ся, щоб Австрія і Угорщина в рівній мірі були потягані до військової служби. Закидає, що з Угорщини вислано людей для оборони Добердо, міжтим коли мешканці Альп є вживані до стережения мостів та віядуктів.

Гр. Тіша в відповіди на інтерпеляцію заявив: Передусім запитаю палату, чи в історичній хвилї, яку переживаємо, подібна інтерпеляція є гідна мадярського народа (живі потакуваня правиці)? Чи пристоїть в такій хвилї говорити про австрійську „зольдатеску“ та про австрійських Німців як противників, в хвилї, коли в щасливій дружбі, рамя при рамени боремось також о животні інтереси Угорщини Бесідник заявляє, що думає реаґувати тільки на деякі твердженя інтерпелянта. Правдою є, що в поодиноких околицях побрано аж 90% ополченців в віці від 45 до 50 літ як здібних до служби. З сеї однак причини заряджено новий перегляд тих, котрих в тих околицях признано за здібних до служби, а переглядові комісії будуть поступати більше совісно. Що до воєнної служби, то в війні такій як ся, котру тепер переживаємо, знаємо тільки одну ціль: піднести максімум оборонної сили. Президент міністрів вказує на се, що підчас боїв в Карпатах на рівні відзначились відділи угорських ополченців. як і австрійських. Коли інтерпелянт каже, що гірські провідники є вживані до сторожі віядуктів і мостів, то бесідник в інтересі правди стверджує, що рекрутуючі ся з альпейських гір корпуси третий і 14 виказали як найбільшу геройськість, та що третий корпус пролляв кров в Карпатах.

Що до інкримінованої заяви, то президент міністрів не є покликаний до інтерпретації сеї заяви. Говорить ся в ній, що правда, про націоналістичне підюджуванє умів. Інтерпеляція посла є одностороння та тенденційна. Для армії є важна так військова традиція, як і почуваня. Що належить поставити на першім місци, се вже залежить від індівідуального погляду. Бесідник ставить на першім місци народні почуваня. Що до книжок, про які згадав Польоній, то президент не привязує до них ніякого значіня, а певно і шеф ґенерального штабу скаже: „Нехай Бог мене стереже перед моїми приятелями.“ Бесідник обстоює при твердженю, що нинї хиба шалений міг би боротись централістичними змаганями проти прав мадярського народу. Не може се однак відноситись до шефа ґенерального штабу, котрий вже хотьби задля свого становиска мусить держатись здалека від всякої політики. (Оклики з лівиці; Отже все добре?)

Ґр. Тіша: З певностию все добре, не тільки завдяки геройським боям наших жовнїрів, але також завдяки знаменитим прикметам нашого шефа ґенерального штабу (живі оплески). Відповідь президента міністрів на інтерпеляцію Польонія звучить отже: Коли президент міністрів не видить небезпеки, то не має підстави до яких небудь заряджень. (Оплески.)

Сю заяву палата приняла до відома.

НОВИНКИ.

— **Рік тому.** В Карпатах йшли завзяті бої. На лінії Львів-Стрий поїзд за поїздом везли ранених в горах салдатів. Москалї не давали нічим пізнати про свої нечувані втрати. Російські часописї відгрівали славу побіди під Сарикамишем, приносячи що-раз-то нові подробиці та пускали в світ нечувані видумки про положенє нашого війська на Буковині, де австрійська армія мала бути „отброшена къ Кимполунґу“ причім „австрійскіе запасные бѣжали въ неописуемомъ безпорядкѣ“. Були у них „всего три орудія“. Австрійські полонені росказували співробітникови „Прикарпатскої Руси“ що „всѣ считають кампанію проигранной“.

У Львові святкували Москалї той день торжественно.

Богослуженя відбувались в православній церкві на Францішканській площі, в церкві на Двірци та в Преображенській, де парохом був ще тоді „наш“ о. Давидович, що вже тоді з ласки „нашого“ о. Білецького був навіть канонїком!...

Того дня відбуло ся „очередное засѣданіе Русскаго Народнаго Совѣта“, а о 5. годині відкрито „педагогическу выставку“, котрої Москалї опісля не вспіли вже зі собою забрати.

Понадто оголошено що на днях будуть устроєні курси для учителїв і учительок. Позатим було сумно.

В морозний день вели улицями хоровід наших жовнїрів полонених у Карпатах...

— **Відзначенє.** Роман Стебельський, хорунжий 1. полку полевих гавбиць одержав срібну медаль хоробрости I кляси за хоробре поведенє супроти ворога. — Р. Стебельський є сином віцепрезидента висшого краєвого суду в Кракові, а братаничем Дра Петра Стебельського проф. карного права на львівськім університеті.

— **Ґраф Штірк у Цїсаря.** Президент міністрів ґраф Штірк був д. 10. с. м. у цїсаря на довшім послуханю.

— **"Freie Ukraina".** Союз „Freie Ukraina“ який, як ми доносили, завязав ся в Берлїні та Мінхені, буде видавати свій орґан п. з. „Osteuropäische Zukunft“, що має заступати інтереси Німеччини на сході і південнім сході, причім буде узглядиювати головно українські та балканські справи. Рівночасно буде ся часопись орґаном „Союза Дунаю та Балкану“.

— **Австро-угорський ґубернатор Сербії.** „Belgrader Nachrichten“ з 30 грудня м. р. доносять, що 29 прибув до Білгороду ґраф Саліс-Севіс та обняв свій уряд як ґенерал-ґубернатор Сербії. Від сеї хвилї вся власть перейшла на нього, він є виключним представником Австро-Угорщини.

— **Іспит зрілости в ц. к. учительскій семинарії** жіночій у Львові відбуде ся в лютім с. р. Кандидатки, що перед ворожим наїздом покінчили третий рік, а не мали спромоги здавати матури в осени 1915 р. можуть тепер зголоситись. Належито удокументовані поданя треба внести до ц. к. Дирекції заведеня (Львів, ул. Сакраменток 7.) найдальше до 26 січня с. р. Кандидатки, що при матурі в осени минувшого року дістали поправку, мають до 26. січня с. р. внести прошенє до ц. к. Ради Шкільної Краєвої в Бялій о дозвіл здавати поправку.

— **Краєве Товариство урядників і священиків** урядувало весь час російського наїзду, хоча два директори товариства і один їх заступник сейчас по оголошеню мобілїзації вступили до військової служби, а один директор і прочі заступники мусїли виїхати зі Львова зі своїми урядами.

Остав на місци гіпотечний референт товариства п. Д-р Мирослав Янкевич, який — користаючись цінними радами віцепрезидента Надзірної Ради товариства п. сов. Ю. Січинського — весь час вів всї аґенди. Мимо грошевої скрути в другій половині 1914 і в першій половині 1915 р. товариство виплачувало вкладки, а завдяки П. Дрови Янкевичови не потерпіло ніякої шкоди; не нарушено ні готівки в касї, ні кних. ні активів.

З кінцем 1915 р. перевела Комісія ревізійна шконтр каси, майна і діловодства товариства, та сконстатувала, що товариство завдяки безперервному урядуваню вийшло з воєнної заверухи майже без шкоди; позички є обезпечені страт майже не буде, а виплачуванєм вкладок в тяжкі часи та непідвисшуванєм процентової стопи ані в часї наїзду, анї опісля ще більше зєднано собі довірє у наших широких кругів.

Опісля відбуло ся засїданє прибувших членів Дирекції з Презідією Надзорної Ради, на якім порішено закупити запаси довжні воєнної позички за 5000 К., та жертвувати на добродійні цїли: Комітетови для несеня помочи українським стрільцям 100 К., Українському Товариству для несеня помочі вдовам і сиротам по вояках 100., Товариству Просвіта на торговельну школу 50 К., на Українську захоронку у Львові 60 К., для бідних учеників школи ім. М. Шашкевича 30 К., для бідних учениць укр. школи вправ 30 К., кружкови ім. кн. Льва 30 К. і кружкови ім. Ганни Барвінок 20 К.

Стопу процентову від вкладок установлено $4^{1}/_{2}\%$ починаючи з днем 1. січня 1916.

— **Троха терпеливости.** З хвилею оголошеня в часописях, що календар „Просвіти“ на рік 1916 вийшов з друку, стали до Канцелярії масово напливати кождого дня замовленя о висилку календаря. Ся поява свідчить з одної сторони про великий попит на наш календар а з другої про незвичайну популярність календаря „Просвіти“ серед українського населеня. На жаль Канцелярія Товариства не в силї всїх замовлень сейчас полагодити, хоч бувають і такі покупцї, що висилають гроші „express“, щоби лиш як найскорше прийти в посїданє календаря. Експедиція сьогорічного Календаря поступ є поволи і признаємо ся, буде сього року хромати більше чим коли небудь давнїйшими літами. Всякі докори на тему „замилованя до повних маґазинів“, індоленції, інертности, безголовя чи безголовеньки — як делікатно називає інтересент, не мають тут місця. Головна вина — війна.

Про се забувають всї нетерпеливі і вони хотїли би, щоби замовленє було полагоджене відворотною почтою як в мирних часах. Поминаємо такі мотиви, що з давного виробленого вже канцелярійного персоналу, кромі підписаного, нема нї одного урядника (14 осіб), бо всї або при війську або по-за Львовом, однак наведемо сесю Vis maior, якої не признають, або не хочуть признавати нетерпеливі рекляманти. Ся Vis maior — се почта, яка не принимає ніяких (навіть 5 кґ.) пакетів зі Львова. Дозвіл на висилку 5 кґ. пакетів одержали лиш деякі львівські книгарні і то лиш на висилку книжок шкільних. Товариство „Просвіта“ що теж старало ся о дозвіл на свої книжки і те в обмеженій скількости 5—10 пяти-кілевих пачок, такого дозволу не дістало Отже календарі мумусить ся висилати тільки як посилки поручені і то також в ограниченій скількости. Зазначуємо при сїм, що на одну поручену посилку може пійти найбільше два примірники календаря за оплатою 55 сот. Хто замовляє приміром 20 календарів то висилка можлива тільки в десяти пакетах, кождий за оплатою 55 сот. Зазначуємо ще дальше, що навіть за поручені посилки почта не бере ніякої відвічальности і коли така посилка в дорозї згубить ся, то рекламація не є дозволена. Лучає ся часто, що висилаючий гроші і замовленє на книжки за чотири дні вже запитує, що таке стало ся, що досї не одержав замовлених книжок. Тимчасом переказ грошевий наданий одного дня приходить до Канцельрії за сїм або вісїм день. Живемо у виїмкових часах, варта отже познакомити ся з виїмковими почтовими постановами, щоби не все лиш складати вину на свої інституції і своїх людий.

В кінци просимо всїх, що хотїли би нам помочи, а мають нагоду бути у Львові, заходити до Канцелярії Товариства і забирати з собою по кількадесять примірників до продажі на провінцію. В той спосіб і улекшать нам висилку, заощадять кошти пересилки, скорійше доставлять книжку сим, що бажають її мати, а самі за посередництво зароблять. В тій цїли Канцелярія через січень і лютий буде отворена цїлий день без перерви від години 8 рано до 8 вечером.

За Управу Канцелярії Товариства „Просвіта“: А. Гапяк, директор.

— **Дорожнеча на Українї** прибирає щораз ширші розміри. В Харкові пуд бараболь коштує 70 коп., фунт ковбаси 60 коп. (перше 30 коп.), фунт кухонного масла 60 коп. Цїни в Києві є ще висші, часто 100 до 120% більші від попередних.

— **Крадїжи Дудикевича.** Про кривди, які терпіти мусять виселенці та збігцї від свойого опікуна д-ра Дудикевича, пише між иншим „Рєч“: Добродїй Дудикевич, предсїдатель „Благотворительного комітету“ перебуває під сю пору разом з виселенцями та збігцями в Ростові над Доном. Д. Дудикевичови не зле ведеть ся на виселеню. Його вважають загально головою і начальником Галичан, що разом з ним прибули до Росії; переговори з ним ведеть ся наче з князем, в дипльоматичній дорозї. Не говорить ся йому вульґарно: „Дудикевичу, ти одержав 100.000 рублїв на купно ліжок для галицьких збігцїв. Деж є ті ліжка?“ Або: Слухай, найдорощий з Дудикевичів одержуєш місячно 60.000 рублїв на удержанє збігцїв-Галичан. Чомуж отже до чорта, сї збігцї ходять по Ростові обдерті, о холодї і голодї та витягають руки за кусником хлїба?“

Так культурно до Дудикевича не вільно говорити. І коли виявилось, що збігцї не мають анї ліжок, нї обуви, убраня, нї хлїба вислано до Дудикевича урядника з дипльоматичного уряду п. Ольферєва в цїли дипльоматичних переговорів. Сї переговори покінчились тим, що урядник відїхав з меморіялом Дудикевича, який подрібно обговорює средства, що їх задумує вжити д. Дудикевич до поправи долї збігцїв. А міжтим збігцї сплять дальше на голій доліві, жиють з прошеного хлїба. Він сам хоче опікуватись своїми земляками на кошт російського скарбу. І всї представленя російського правительства Дудикевич гордо відкинув. Росія є дуже вдячна Дудикевичеви за його москвофільство. Що більше: Росія є горда з сього, що Дудикевич все російським грошам віддавав першеньство перед иншими. Та д. Дудикевич, що так радо приймає все що російське, не числить ся з жаданями російського народу. „Денежкі щот любят“ (гроші люблять рахунок). І тому він вважає себе уповновласненим побирати 60.000 рублїв місячно на вдержанє збігцїв Галичан, а зовсїм не почуваєть ся до обовязку прокормленя бідних Галичан.

— **Правда про ґенерала Самсонова.** Тямимо, як то в часї наїзду російські часописї подавали що днини нову вістку про ґенерала

Самсонова „героя з над мазурських озер“. Самсонов мав бути ідеалом російського ґенерала. На мазурських озерах в трагічнім положеню дістав ся в полон — очивидно при відповідній декорації та акцесорях: був тяжко ранений, бо боронив ся до послідної хвилї — аж безпритомного взяли Нїмцї. В шпиталю лїчили його дуже старанно, та Самсонов не міг погодитись з неволею і що другу недїлю відбирав собі житє — на щастє все безуспішно...

З таких вісток склав ся цїлий цикль леґенд про Самсонова.

Вєьо очивидно були видумки Самсонов згинув, його похоронено в лїсї, а вдова за дозволом нїмецьких властий перевезла онодї його тїло в Росію

— Смерть брата папи. З Риму доносять, що брат папи, Анґело де Сарто помер там в 79 році житя.

— Політехніка у Львові. До кінця грудня записалось на львівську політехніку 169 студентів (в тім 164 звичайних, 3 надзвичайних, 1 госпітант). З сього числа — по донесеням польських часописий—припадає на Поляків 161, на Українцїв 8; після обряду: римо-кат. 140, гр.-кат. 8, вірм.-кат. 2, жидів 18. — З Галичини походить 152, з Королївства польського 15, з долїшної Австрії 1, з Буковини 1.

— З недолї короля Петра. До Марсилії прибуло 785 сербських еміґрантів між ними бувший військовий аташе Павльовіц. Він розказував що з королем Петром на утечі до Альбанії були два полковники лікар і чотири жовніри. Раз мусів король ночувати в чистім поли, на траві. Жовніри розложили варту і король на прогнаню грів цїлу ніч при огні свої старечі кости.

— Стан засобів збіжа в Нїмеччині. Спис збіжа переведений в Нїмеччині виказав, що засоби збіжа в державі вистарчуть на вижив лене війська та населення аж до слїдуючих жнив. Виявилось однак, що конечно треба знести свобіднїйші зарядженя видані на початку другого господарського року що до меленя і підвисшеня денних порцій, наколи збіже має вистарчити не лиш до жнив, а й держава має мати також достаточну резерву. З сеї причини кураторія осередньої управи збіжем рішила знести свобіднїйші зарядженя та вернути до пляну розділу, який обовязував з весною 1915 р.

— Карти на масло в Саксонії мають бути заведені від 10 січня. На дорослу особу припадає чверть фунта масла. В разі недостачі масла власти поодиноких громад можуть порції вменшити. Коли в продажі появить ся масло дорожше і танше, — то танше має бути задержане для тих, що викажуть ся, що мають низше 1900 марок річного доходу. З того самого права користають також родини, що мають до 3100 марок річного доходу, однак мають більше чим троє дїтей.

— Хлїбові карти на Угорщині. Від 10 січня с. р. впроваджено на Угорщині карти на хлїб і муку. Тільки на сї карти можна буде купувати від тепер пшеничну, житну і ячмінну муку. Дневна порція буде денцо висша чим в Австрії, — бо виносить на голову 24 дкґр. муки, для осіб тяжше працюючих 30 дкґр., для сільских робітників 40 дкґр.

— Числова льотерія у Львові. В найблизших днях розпічне свої чинности львівська льотерія. Найблисше тяганє „на Львів“ відбудеть ся д. 19 с. м.

— Зединенє чеських партій. Праскі дневники доносять, що на загальне бажанє міського населеня всї міські партії зі згляду на поважну нинїшну хвилю получились в одну партію, якої завданєм є витворити народну єдність та причинитись до однолїтної акції.

— Недостача масла і молока в Европі. Недостача молока в державах, що ведуть війну є велика. Причиною сього є реквізиція коров для війська та недостача пашї. Ціни молока та масла у всїх краях є висші, чим в минувшім роцї. І так прим. в Берлінї ціна масла підвисшилась о 66 прц., в Відни о 47 прц., в Копенгаґи о 43 прц., в Медіолянї о 29 прц., в Льондонї о 30 прц., в Швайцарії о 26 прц.

— Самовбійство директора дрезденського театру. Директор дрезденського театру Альбері — До Фетер застрілив ся онодї в часї судової розправи. — Причиною було зденервоване на тлї фінансових клопотів.

— Шкідливість білої краски для дїточого зору. Університетський професор др Воль в Ню-Йорку виголосив на річнім зібраню товариства бесїду, в якій вказав на шкідливість білої краски для зору дитини. Суспільність призвичаїлась загально до сього, щоб не тільки убранє дитини було білої краски, але і ліжко, колиска та взагалі цїла обстанова кімнати. З сеї причини професор виступає проти вживаня білої краски окруженю дитини, а радить вживати радше темнїйшу. Доражує він також зелену або полеву краску, котра може ще є найлїпша на убранє для материй та обслуги.

— Пополуднева кава у Відни. Онодї доносили ми, що віденські власти заборонили в віденських кавярнях подати гостям білу каву від год. 2. до 7. пополудни. Щоб обійти сей заказ гості приносили з собою до гостинниць сметанку і молоко та мішали з чорною кавою. Віденські власти видали по сїй причині розпорядок, який як найостріше забороняє обходити в сей спосіб заказ.

— Обильне потомство. В Новім Селї в Позпанщині одна жінка породила дня 31 грудня м. р. четверо дїтий: 2 хлопців і 2 дівчат. Мати і дїти здорові.

— Жінки візниками в Будапештї. Управа міста Будапешту згодила ся на просьбу стоваришеня візників, щоб жінки допустити до дорожкарської служби.

Просимо приняти до відома, що з 15-тим січня здержуємо висилку „Укр. Слова“ всїм, котрі не заплатили залеглости, або не прислали дальшої передплати. — Адміністрація.

ОПОВІСТКИ.

Пятниця, дня 14. січня 1916

Нинї: 14. січня с. м. гр.-кат. Новий рік римо-кат. Фелїкса.

Завтра: 15. січня гр.-кат. Сильвестра, римо-кат. Маура оп.

○ Ученицї дівочої гімназії С. С. Василиянок у Львові зложили на фонд імени Митрополита Андрея Шептицького 200 К. на книжочку Краєвого Союза кредитового число 4.230; на українську Самаританську Поміч 100 К., на ялинку для недужих українських вояків 100 К., на коляду для Січових стрільцїв 50 К., на українських бранцїв 30 К. — Разом 480 Корон.

○ Стипендисткам „Сїльского Господаря“. Стипендистки „Сїльского Господаря“ (п. к. Міністерства рільництва), що відбули студії в школї домашнього господарства в Осгербах, а іменно Вп. Панї: Окуневська, Калитовська, Лопшіньска і Пеленська зволять ласкаво зголоситись безпроволочно до обняття служби в Товаристві і подати свої услівя. Краєве Товариство господарське „Сїльський Господар“ у Львові. 1—2

○ Конкурс. В цїли обсадженя більшого числа місць в інституціях економійних, взиває Краєве Тов. господарське „Сїльський Господар“ у Лявові особи, які своїм торговельним образованєм або торговельною, зглядно господарсько-торговельною практикою, надавали би ся до обнятя сих місць з евентуальним виглядом на кермуючі становища з відповідаючими таким становищам поборами, щоби по можности як найскорше внесли до Товариства свої зголошеня з відписами свідоцтв, зглядно щоби явили ся лично в бюрі Товариства між годиною 10—20 в як найблизших днях. 1—2 Краєве Товариство Господарське „Сїльський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича ч. 20. I. пов.

○ На Інвалїдів У. С. С. зложили в коронах: о. А. Левицький Оброшин 40, Ст. Матюківна Маріямполь 10, Ст. Масляк збірка 20, Кр. обор. зі Станиславова 100, о. Йосиф Рожанський Мостище (прислав др. Куровецьі) 20, Дмитро Марко Бохня 10, Громада Вівся 50, о. Конст. Миколаєвич Жуків п. Чесанів 160, Зверхність Громадска в Оробець 40 К.

На книжочку Зем. Банку ч. 2693 зложили: Олена Волошинова 20, о. Ів. Порайко Станиславів 20, о. А. Білецький Пацикїв 20, надто зі збірки А Марка переданої І. Ігнатом: І Сенишин 10, М. Парфанович 5, М. Тесля 5, Л. Лукашевич 5, І. Гомик 5, М. Гамота 5, А. Марко 3, Е Гавришо 3, В. Гірняк 3, Е. В. 2, В. Левицька 2, І. Романишин 2, М. Турчак 1.

○ На школу ім. Б. Грінченка як жертви, прислали: Вч. о. Петро Яцишин, парох з Рипянки 20, Вп. Тат Ревакович радник вис. суду з Моравії 20, Вч. о. Павло Стукач парох зі Смільника 15, і Вп. Гриць Ницька з Найгавзу 5·60, за що підписана управа школи в імени дїтвори шкільної і їх родичів, складає ласкавим жертводавцям, сим прилюдно сердечну подяку. М. Сіяк.

○ Загальні збори тов. „Руська Бесїда“ у Львові відбудуть ся в суботу дня 29. с. м. в льокали товариства о 6. год. вечером, а на случай браку комплєту того дня о 7. год вечером з слїд. дневним порядком:

1. Звіт уступаючого виділу.
2. Вибір нового виділу.
3. Зміна §. 27. статута,

Від виділу тов. „Руська Бесїда“ у Львові дня 12. січня 1916.

Глїбовицький секретар. Іван Туркевич за голову,

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 13. січня 1916.

На російськім фронтї.

В східній Галичинї і на бесарабськім фронтї місцями артилерійські бої. Впрочім нїчо нового. Російське урядове звідомленє послїдними часами поміщує про воєнні операції як найбільше видумані події. Супроти всїх російських донесень зазначуєть ся виразно, що наші становиска на схід від Стрипи і на бесарабській границї з виїмком відтинку одного баталїону, що подав ся о 200 кроків, стоять точно там, де стояли, заки розпочалась з великим мілїтарним та журналїстичним розгомоном заповіджена і доси з великими втратами для ворога зломана російська різдвяна офензива. По сїй причині всї вісти з Петрограду є фальшиві, Окрім сього події на південнім сході вказують, що безуспішні наступи над Днїстром і над Прутом в нїчім не могли причинитись до облегшеня положеня Чорногорцїв.

На італїйськім фронтї.

В Юдикаріях острілювала італїйська артилерія місцевости Крото і Пор. На Ронконо кинули ворожі летуни бомби, що однак не заподіяли школи. Наґо (на схід від Ріви) острілював ворог. Наша артилерія спричинила в італїйських бараках на південь від Понтафель огонь. На прибережному фронтї продовжувались в відтинку Тольмайн та Добердо обосторонні артилерійські бої.

На балканськім фронтї.

Ц. і к. кольонна над Адрійським морем прогнала Чорногорцїв з Дудни, та заняла на північ від міста пануючий Маінї-Врх. Оперуючі в области Ловчен війська стояли в борбі вчера вечером о 6 вечером. на захід від Цетинії. Також бої коло Грагови є корисні. Наші війська дійшли до Тальбекен. В граничній области на південь від Автоваду напали ми на ворога на його високчинах на становисках; він зістав відкинений. На північнім сході Чорногори положенє незмінене.

Заступник шефа Генерального Штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

Надіслане.

За сю рубрику редакция не відповідає.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня З. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.